

Wyrok uzupełniający z dnia 9 lipca 2008 r.

II PK 8/08

Przepis art. 415 w związku z art. 398¹⁹ zdanie drugie k.p.c. nie ma zastosowania w razie przekazania sprawy właściwemu organowi na podstawie art. 464 k.p.c.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 9 lipca 2008 r. sprawy z powództwa Romana Ś. przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewódzkiemu Sztabowi Wojskowemu w P. o zapłatę, na skutek wniosku Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa o uzupełnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2008r., II PK 8/08

u z u p e ł n i ł wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2008 r., II PK 8/08 przez dodanie punktu III o treści: „oddala wniosek strony pozwanej o nakazanie powodowi zwrotu spełnionego na jego rzecz świadczenia”.

U z a s a d n i e

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 października 2007 r., w sprawie Romana Ś. przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewódzkiemu Sztabowi Wojskowemu w P. o odsetki, strona pozwana zawarła wniosek o nakazanie powodowi zwrotu spełnionego na jego rzecz świadczenia w wysokości 17.396,92 zł, dołączając kopię zestawienia należności.

W wyroku z dnia 2 lipca 2008 r. Sąd Najwyższy, uchylając zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu pierwszej instancji i przekazując sprawę do rozpoznania organowi wojskowemu, nie zamieścił orzeczenia w przedmiocie wniosku.

Strona pozwana złożyła wniosek o uzupełnienie wyroku Sądu Najwyższego, powołując się na treść art. 398¹⁹ k.p.c. i wywodząc, że przekazanie sprawy innemu

organowi stosownie do art. 464 § 1 k.p.c. jest odpowiednikiem odrzucenia pozwu z powodu niedopuszczalności drogi sądowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398¹⁹ k.p.c., jeżeli pozew uległ odrzuceniu albo istniała podstawa do umorzenia postępowania, Sąd Najwyższy uchyla wydane w sprawie wyroki oraz odrzuca pozew lub umarza postępowanie. Przepis art. 415 stosuje się odpowiednio. W myśl art. 415 k.p.c., uchylając lub zmieniając wyrok, sąd na wniosek skarżącego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie orzeka o zwrocie spełnionego lub wyegzekwowanego świadczenia lub o przywróceniu stanu poprzedniego. Nie wyłącza to możliwości dochodzenia w osobnym procesie, także od Skarbu Państwa, naprawienia szkody poniesionej wskutek wydania lub wykonania wyroku.

Wniosek o orzeczenie zwrotu spełnionego na rzecz powoda świadczenia nie mógł zostać uwzględniony już tylko dlatego, że skarżący nie wykazał, iż należność wynikająca z dołączonego do skargi kasacyjnej zestawienia rzeczywiście została powodowi wypłacona i to we wskazanej wysokości. Okoliczność ta nie została przez stronę pozwaną wykazana w niebudzący wątpliwości sposób, a Sąd Najwyższy jest ograniczony w możliwości przeprowadzania postępowania wyjaśniającego w tym zakresie i dokonywania stosownych ustaleń.

Niezależnie od powyższego należy zwrócić uwagę, że przepis art. 398¹⁹ k.p.c. jednoznacznie odnosi się do sytuacji odrzucenia przez Sąd Najwyższy pozwu z uwagi na brak przesłanek procesowych merytorycznego rozpoznania sprawy. Nie odsyła on w jakimkolwiek zakresie do przypadku przekazania przez Sąd Najwyższy sprawy do rozpoznania właściwemu organowi z mocy art. 464 § 1 k.p.c., stosowanemu odpowiednio poprzez art. 398²¹ i w dalszej kolejności - art. 391 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. Ta odmienność ma istotne uzasadnienie z następujących względów. W rozpatrywanych przez sądy pracy sprawach z zakresu prawa pracy do odrzucenia pozwu z powodu niedopuszczalności drogi sądowej dochodzi jedynie wówczas, gdy stan faktyczny sprawy, sformułowane żądanie oraz zastosowana przez powoda konstrukcja juretyczna pozwalają na przypisanie sprawie cech sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 k.p.c., należącej do trybu odrębnego w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (por. w tym zakresie uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2006 r., III PZP 1/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 227, w którym przyjęto, że sprawa roszczeń funkcjonariusza służby

mundurowej - w przypadku braku przepisu przekazującego ją na drogę postępowania administracyjnego - podlega z merytorycznych względów rozpoznaniu przez sąd pracy), w której jednak droga sądowa jest niedopuszczalna, a zarazem nie ma organu właściwego do jej rozpoznania (art. 2 § 3 k.p.c.). W przypadku, gdy droga przed sądem powszechnym jest niedopuszczalna, gdyż do rozpoznania sprawy cywilnej z zakresu prawa pracy właściwy jest inny organ, odrzucenie pozwu jest niemożliwe, na sądzie ciąży obowiązek przekazania sprawy temu organowi, a - z mocy art. 464 § 2 k.p.c. - wniesiony do sądu pozew, przekazany następnie stosownie do § 1 przytoczonego artykułu, wywołuje skutki, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa. Wynika z tego, że aczkolwiek przekazanie sprawy innemu organowi na podstawie art. 464 k.p.c. jest na płaszczyźnie procesowej zrównane z odrzuceniem pozwu, to wywołuje skutki na płaszczyźnie materialnoprawnej, w odróżnieniu od odrzucenia pozwu z powodu braku dopuszczalności drogi sądowej decydującej o bezwzględny braku skuteczności wniesienia pozwu i wynikającej z niego niemożności wywołania związanych z tą czynnością skutków materialnoprawnych.

Skoro zatem podstawy orzeczenia Sądu Najwyższego nie stanowił art. 398¹⁹ zdanie pierwsze k.p.c. wprost, ale w powiązaniu z art. 464, stosowanym poprzez art. 398²¹ i art. 391 § 1 zdanie pierwsze k.p.c., przeto nie może znajdować w sprawie zastosowania art. 398¹⁹ zdanie drugie k.p.c. Oznacza to również, że - skoro Sąd Najwyższy nie posiada kompetencji do orzekania w sprawie cywilnej o roszczenie żołnierza zawodowego, przekazanej do właściwości organu wojskowego oraz sądu administracyjnego - nie należy do jego kompetencji orzekanie o zasadności lub bezpodstawności zgłoszonych przez powoda żądań.

Z powyższych względów orzeczono jak wyżej, na podstawie art. 398¹¹ § 1 k.p.c. oraz art. 351 § 3 k.p.c. stosowanego poprzez art. 398²¹ w związku z art. 391 § 1 zdanie pierwsze k.p.c.

=====